

Sygn. akt *XVI Cz 1105/13*

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w (...) Wydział XVI Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Daniszewska

Sędziowie: SSO Anna Strugała (spr.)

SSO Sylwia Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 r. w(...)

na posiedzeniu niejawnym

sprawy egzekucyjnej

z wniosku wierzyciela M. P.

przeciwko dłużnikowi P. K.

w przedmiocie skargi dłużnika na czynności komornika

na skutek zażalenia wierzyciela M. P. na postanowienie Sądu Rejonowego (...)z dnia 11 października 2013 r., sygn. akt XII 1 Co 4201/12

postanawia

1. zmienić zaskarżone postanowienie w pkt. I w ten sposób, iż oddalić skargę w zakresie opłaty stosunkowej z art. 49.2 (5%), w wysokości 1.045,09 zł;
2. oddalić zażalenie w pozostałej części;
3. zasądzić od dłużnika P. K. na rzecz wierzyciela M. P. kwotę 16,02 zł (szesnaście złotych dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sygn. akt *XVI Cz 1105/13*

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem, z dnia 11 października 2013 roku, sygn. akt XII 1 Co 4201/12, Sąd Rejonowy (...)w pkt. I rozstrzygnięcia uchylił postanowienie Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym(...) (...) A. K., z dnia 14 lutego 2012 roku, w sprawie Km (...), w zakresie opłaty za odnalezienie majątku dłużnika w kwocie 1.662,52 zł, opłaty stosunkowej z art. 49.1 (5%) w kwocie 794 zł i opłaty stosunkowej z art. 49.2 (5 %) w kwocie 1.045,09 zł, natomiast w pkt. II zasądził od M. P. na rzecz P. K. kwotę 117 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 77 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia wskazano, iż w sprawie nie było podstaw do ustalenia i obciążenia dłużnika opłatą stosunkową albowiem art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.) pozwala komornikowi na pobranie od dłużnika opłaty

stanowiącej procent wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, a ponieważ dłużnik spełnił świadczenie w całości, poza egzekucją, w chwili orzekania o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, nie istniało już żadne świadczenie pozostałe do wyegzekwowania. W ocenie Sądu Rejonowego zasadna była także skarga dłużnika w zakresie w jakim dotyczyła obciążenia go opłatą za odnalezienie majątku. Wierzyciel nie zlecił komornikowi poszukiwania majątku dłużnika, w toku postępowania egzekucyjnego nie został odnaleziony żaden majątek dłużnika, z którego egzekucja zostałaby przeprowadzona. Nadto ani w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, ani w uzasadnieniu sporządzonym przez komornika w trybie art. 767 § 4 kpc nie ma jakiegokolwiek informacji o wartości szacunkowej majątku dłużnika, nie da się zatem zweryfikować ustalonej z tego tytułu opłaty.

Zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie wywiódł wierzyciel M. P., zaskarżając je w części tj. co do pkt. I w zakresie rozstrzygnięcia w przedmiocie opłat stosunkowych (art. 49 ust. 1 i art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.) oraz co do pkt. II w zakresie obciążenia wierzyciela kosztami postępowania, ze skargi dłużnika.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, iż nie miał wpływu na ustalenie przez komornika wysokości opłat i obciążenie nimi dłużnika, jak również to, że dłużnik co prawda wpłacił dobrowolnie, bezpośrednio na jego konto należność, tym niemniej odbyło się to już w toku postępowania egzekucyjnego co nie oznacza, iż dłużnik spełnił świadczenie poza egzekucją.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie wierzyciela zasługuje na uwzględnienie aczkolwiek jedynie w części.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny sprawy wobec czego Sąd Okręgowy ustalenia te w pełni podziela. Z akt sprawy wynika, iż komornik w toku postępowania egzekucyjnego nie wyegzekwował od dłużnika żadnych należności, dłużnik spełnił świadczenie bezpośrednio do rąk wierzyciela i wniósł o umorzenie postępowania egzekucyjnego. W tym stanie rzeczy należało rozważyć czy zachodziły podstawy do ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego, w zakresie opłaty stosunkowej z art. 49.1 (5%) w kwocie 794 zł i opłaty stosunkowej z art. 49.2 (5 %) w kwocie 1.045,09 zł, stosownie do postanowienia komornika z dnia 14 lutego 2012 roku. W tym zakresie bowiem postanowienie Sądu Rejonowego zostało zaskarżone przez wierzyciela.

Wierzyciel zarzucił zaskarżonemu rozstrzygnięciu naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 49 ust. 1 i art. 49 ust. 2 ukse. W uzasadnieniu skarżący wskazał, że dłużnik co prawda wpłacił dobrowolnie, bezpośrednio na jego konto należność, tym niemniej odbyło się to już w toku postępowania egzekucyjnego, co nie oznacza, iż dłużnik spełnił świadczenie poza egzekucją. Podniesione przez skarżącego zarzuty oraz prezentowana przez niego argumentacja są słuszne, jednakże jedynie częściowo.

Sąd Okręgowy nie dostrzega uchybień Sądu Rejonowego w zakresie rozstrzygnięcia, odnośnie opłaty stosunkowej z art. 49 ust. 1 ukse. Zażalenie skarżącego w tej części jest niezasadne. Ustalanie opłaty na podstawie art. 49 ust 1 ukse było nieuprawnione, skoro komornik w toku postępowania egzekucyjnego nie wyegzekwował żadnego świadczenia, od którego mógłby obliczyć stosowną opłatę egzekucyjną.

Stosownie do art. 49 ust. 1 ukse, w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/10 i nie wyższej niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jednakże w przypadku wyegzekwowania świadczenia wskutek skierowania egzekucji do wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego jak również wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/20 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

W ocenie Sądu Okręgowego przez wyegzekwowane świadczenie, o którym mowa w art. 49 ust. 1 ukse, należy rozumieć wyłącznie świadczenie wyegzekwowane przez komornika, a contrario wyegzekwowanym świadczeniem nie jest świadczenie spełnione do rąk wierzyciela. W takim przypadku dalsze prowadzenie egzekucji jest bezprzedmiotowe a zaspokojony wierzyciel winien złożyć wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 pkt 1 kpc. Podstawą ustalenia przez komornika opłaty stosunkowej będzie w takiej sytuacji jest art. 49 ust. 2 ukse. Tożsamy pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 października 2009 r., III CZP 82/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 67. Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela, po zawiadomieniu dłużnika o wszczęciu egzekucji, od świadczenia spełnionego przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi komornik pobiera opłatę określoną w art. 49 ust. 2 zdanie pierwsze ukse.

W razie niezłożenia przez wierzyciela, który egzekwowane świadczenie otrzymał bezpośrednio od dłużnika, wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 kpc, komornik nie ma podstaw do zakończenia postępowania i winien podejmować czynności zgodnie z wnioskiem wierzyciela o wszczęcie egzekucji. Koszty takiej egzekucji nie mogą być jednak uznane za niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji (art. 770 kpc) i obciążony nimi zostanie wierzyciel. Ponadto gdyby w toku prowadzenia egzekucji, pomimo spełnienia świadczenia do rąk wierzyciela, doszło do wyegzekwowania świadczenia, wierzyciel zobowiązany będzie do jego zwrotu. Zważywszy na powyższe uchylene przez Sąd Rejonowy na skutek skargi dłużnika opłaty ustalonej na podstawie art. 49 ust 2 ukse, było niezasadne. Z przepisu art. 49 ust. 2 wynika, iż opłatę stosunkową w wysokości 5% ustala się od wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Należy przy tym zaznaczyć, iż w przedmiotowej sprawie nie zachodziły przesłanki do ustalenia wysokości opłaty według zasad wynikających ze zdania drugiego przepisu art. 49 ust 2 ukse., skoro umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło na wniosek wierzyciela złożony po doręczeniu dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Kluczowa zatem była ocena co należy rozumieć pod pojęciem świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. W ocenie Sądu Okręgowego przez świadczenie pozostałe do wyegzekwowania o jakim mowa w art. 49 ust. 2 ukse, należy rozumieć świadczenie, które było przedmiotem wniosku egzekucyjnego, a które dłużnik zapłacił bezpośrednio wierzycielowi, z pominięciem komornika. Dodatkowym argumentem dla tego stanowiska, w ocenie Sądu Okręgowego, jest fakt, iż świadczenie uiszczone wierzycielowi, z pominięciem komornika, nie będzie uwzględnione na mocy art. 816 § 1 k.p.c. w tytule wykonawczym jako wynik egzekucji, ponieważ nie zostało ono wyegzekwowane przez komornika. Zawsze w stosunku do tak spłaconego świadczenia istnieje potencjalna możliwość jego wyegzekwowania w postępowaniu egzekucyjnym, jeżeli wierzyciel będzie tego żądał.

Natomiast zasadnie Sąd Rejonowy przyjął, iż ustalenie przez komornika opłaty w kwocie 794 zł, przy uwzględnieniu okoliczności faktycznych ujawnionych w toku postępowania egzekucyjnego pozostawało w sprzeczności z art. 49 ust 1 ukse i ostać się nie mogło.

Na uwzględnienie nie zasługiwały również zarzuty wierzyciela w zakresie rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy o kosztach postępowania wywołanego wniesieniem przez dłużnika skargi na czynności komornika. Sąd Rejonowy uznając, iż dłużnik w całości wygrał postępowanie skargowe, prawidłowo zastosował do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przepis art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Natomiast wbrew stanowisku skarżącego komornik nie jest stroną postępowania egzekucyjnego, zatem nie ma podstaw do obciążania go kosztami postępowania egzekucyjnego, w tym postępowania skargowego.

Pomimo zmiany skarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w zakresie punktu I. brak było podstaw do zmiany orzeczenia o kosztach postępowania skargowego, przy uwzględnieniu zasady wynikającej z art. 100 k.p.c. Powyższe wynika z faktu, iż zaskarżone postanowienie, w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach było błędne albowiem Sąd Rejonowy przy założeniu, iż całe postanowienie komornika podlegało uchyleniu, winien zasądzić od wierzyciela na rzecz dłużnika kwotę 177 zł, na którą składa się opłata od skargi w wysokości 100 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 77 zł, nie zaś jak błędnie zasądzono kwotę 117 zł. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż dłużnik wygrał sprawę przed Sądem I instancji w 70% albowiem zmianie podlegało jedynie rozstrzygnięcie w zakresie ustalonej opłaty z art. 49.2 w kwocie 1045,09 zł, natomiast dłużnik domagał się uchylenia postanowienia komornika w zakresie opłat w łącznej wysokości 3501,61 zł. W tej sytuacji należałoby zasądzić od wierzyciela na

rzecz dłużnika koszty postępowania na sumę 123,90 zł. Sąd Okręgowy zważył, iż zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego wniósł jedynie wierzyciel. Mając zatem na względzie zakaz reformationis in peius (art. 384 kpc w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.) tzn. zakaz wydania przez Sąd drugiej instancji orzeczenia na niekorzyść strony wnoszącej środek odwoławczy, jeżeli strona przeciwna nie zaskarżyła orzeczenia, jest niedopuszczalne zasądzenie od wierzyciela wspomnianej kwoty 123,9 zł, ponieważ Sąd Rejonowy zasądził, chociaż błędnie, kwotę 117 zł. W tej sytuacji, Sąd Okręgowy pozostawił rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, w przedmiocie kosztów, bez zmian.

Mając powyższe argumenty na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc i art. 386 § 1 kpc w zw. art. 397 § 2 kpc, orzekł jak w pkt. 1 i 2 sentencji.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 100 kpc.

Ustalając koszty postępowania zażaleniowego, Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, iż wierzyciel kwestionował ustalenie opłaty z art. 49.1 w kwocie 794 zł oraz z art. 49.2 w kwocie 1045,09 zł (pkt. I zaskarżonego postanowienia) oraz rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania w wysokości 117 zł (pkt. II zaskarżonego postanowienia), co łącznie dają sumę 1956,09 zł. Sąd Okręgowy zważył, iż wierzyciel wygrał sprawę jedynie w 53,40 %, co uwzględniając koszty postępowania zażaleniowego w wysokości 30 zł (opłata od zażalenia) daje kwotę 16,02 zł. Sąd Okręgowy ustalając w jakim zakresie wierzyciel wygrał sprawę wziął pod uwagę, iż jedynie zarzut odnośnie opłaty stosunkowej z art. 49.2 w wysokości 1045,09 zł zasługiwał na uwzględnienie, stąd kwota ta stanowi wyżej wskazany procent od sumy 1956,09 zł.